

13. *Створення та діяльність об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Практичний посібник / Інститут місцевого розвитку. – К, 2007. – 288 с.*
14. *Суярко Т. Д. Договір управління житлом: цивільно-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03: захищена 18.06.08 / Суярко Тетяна Дмитрівна. – Харків, 2007. – 225 с.*
15. *Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.*

Гейнц Р. М. До питання класифікації послуг у сфері житлово-комунального обслуговування

В статті аналізується класифікація житлово-комунальних послуг, яка закріплена в Законі України «Про житлово-комунальні послуги». Висвітлено доктринальні підходи до даної класифікації.

Ключові слова: житлово-комунальні послуги, комунальні послуги, житлові послуги, класифікація.

Гейнц Р. М. К вопросу классификации услуг в сфере жилищно-коммунального обслуживания

В статье анализируется классификация жилищно-коммунальных услуг, которая закреплена в Законе Украины «О жилищно-коммунальных услугах». Освещены доктринальные подходы к данной классификации.

Ключевые слова: жилищно-коммунальные услуги, коммунальные услуги, жилищные услуги, классификация

Geynts R. M. The towards a classification the services in the housing and communal services

The article analyzes the classification of housing and communal services, which is fixed in the Law of Ukraine «About Housing and Communal Services». Examines the doctrinal approaches of this classification.

Key words: housing and communal service, communal service, housing service, classification

Гичка К.І.

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ВСТАНОВЛЕНІ В ПОРЯДКУ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ

УДК 347.91/95

Відповідно до ст. 3 ЦПК України кожна особа має право у встановленому порядку звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Реалізація особою конституційного права на захист є можливою у

випадку наявності у неї повної процесуальної правосуб'єктності та цивільно-процесуального інтересу. Цивільно-процесуальний інтерес проявляється перш за все у прагненні особи захистити свої права, які, на її думку, є порушеними, невизнаними чи оспорюваними. Саме наявність процесуального інтересу, як стверджує В.І. Тертишніков, і є приводом до реалізації права на захист у судовому порядку[10]. Проте, слід зазначити, що не всі гарантовані законодавством права обов'язково повинні бути порушені для того, щоб особа могла звернутися до суду. Право фактично може і не порушуватися, проте не може бути реалізованим через те, що інші особи не визнають суб'єктивного права особи, або ж наявність такого права не може бути нічим підтверджена, хоча сам факт володіння особи конкретним правом не оспорюється. Саме для можливості реалізації невизнаного права у цивільному судочинстві існує особливий вид провадження – окреме провадження, за допомогою якого особа може встановити факти, що мають юридичне значення та є підставою для реалізації конкретних прав, які можуть бути підтверджені лише рішенням суду.

Порядок встановлення фактів, що мають юридичне значення у цивільному судочинстві, передбачений Главою 6 Розділу IV ЦПК України. Зокрема, ст. 256 ЦПК України встановлює перелік фактів, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження. Проте, законодавець не дає загального поняття факту, що має юридичне значення та може бути встановлений у порядку цивільного судочинства. Окрім того, ст. 256 ЦПК України передбачає невичерпний перелік фактів, що в свою чергу зумовлює неоднозначність застосування судами норм процесуального законодавства. Чітке окреслення поняття юридичного факту, що може бути встановлений в порядку окремого провадження, дозволить виокремити критерії, за допомогою яких суд зможе вирішити питання стосовно можливості встановлення тих чи інших життєвих обставин, що мають юридичне значення для особи, але не передбачені в переліку ст. 256 ЦПК України. Саме необхідність визначення поняття юридичного факту, що може бути встановлений у

порядку окремого провадження, зумовлює **актуальність** даного наукового дослідження.

Серед вчених, які досліджували природу окремого провадження та порядок встановлення фактів, що мають юридичне значення, слід відзначити наступних: С.С. Алексєєв, Ю.В. Білоусов, В.Г. Бобко, С.В. Васильєв, В.В. Гордєєв, О.В. Дзера, П.Ф. Єлісейкін, П.П. Заворотько, В.Б. Ісаков, Г.В. Кикоть, О.А. Красавчиков, Н.С. Кузнецова, О.С. Погребняк, М.А. Рожкова, Ю.В. Самборська, Н.О. Санахметова, М.К. Треушніков, В.П. Фенич, Є.І. Фурса, С.Я. Урса, Є.О. Харитонов, Д.М. Чечот, Г.В. Чурпіта, М.Й. Штефан, С.В. Щербак, М.М. Ясинок та інші.

Мета дослідження полягає в розкритті поняття «юридичного факту», який може бути встановлений в порядку цивільного судочинства.

Актуальність та мета дослідження зумовили виникнення наступних **завдань** наукового пошуку:

- дослідити доктринальні підходи до визначення юридичних фактів, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження;
- на основі проаналізованих підходів сформулювати авторське визначення «юридичного факту» та виокремити його характерні ознаки;
- визначити відмінність юридичного факту від суміжних понять, зокрема від фактичних життєвих обставин та фактичних даних у цивільній справі.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття поняття факту, що має юридичне значення, перш за все слід охарактеризувати доктринальні підходи до розуміння юридичного факту як правової категорії.

Так, О.А. Красавчиков зазначає, що при розкритті поняття юридичного факту, слід перш за все визначити поняття факту взагалі. Вчений зазначає, що фактом є явище матеріального світу, явище реальної дійсності, яке існує поза межами волі особи. Однією із особливостей саме юридичних фактів, на думку вченого, є те, що юридичний факт може залежати від волі особи (юридич-

ні дії) та існувати об'єктивно поза межами волевиявлення особи (юридичні події). [8, С. 11]

Як зазначає О.С. Іоффе, першим поняття юридичного факту розкрив Фрідріх Карл фон Савіньї, який під юридичними фактами розумів події, якими підтверджуються початок та кінець правовідносин. [3]

В.Б. Ісаков зазначає, що під юридичними фактами в науці і на практиці розуміються конкретні соціальні (суспільні) обставини (дії та події), які спрямовані на виникнення, зміну чи припинення правових відносин. Поняття юридичного факту, на думку науковця, об'єднує в собі два протилежних, але нерозривно пов'язаних аспекти: юридичний факт – це явище дійсності – дія або подія (матеріальний аспект), яке у відповідності до чинного законодавства спрямоване на виникнення, зміну чи припинення конкретних правових наслідків. [4, С. 3]

У «Лекціях із загальної теорії права» Н.М. Коркунов наводить наступне визначення юридичного факту: «Це сукупність таких змін, які, взяті разом, мають юридичне значення. Юридичне значення факту обумовлюється винятково тим, що воно викликає застосування юридичної норми. Тому можна сказати напевно, що окремим юридичним фактом називається сукупність таких змін, які, взяті разом, обумовлюють застосування закону»[5]. Із визначення Н.М. Коркунова випливає, що юридичний факт складається із певних окремих обставин, які в сукупності зумовлюють виникнення, зміну чи припинення юридичних права та обов'язків. Проте, на нашу думку, із позицією вченого не можна погодитись. Юридичним фактом є конкретна життєва обставина (а не сукупність обставин), яка вносить зміни в правовідносини, зокрема зумовлює виникнення, зміну чи припинення юридичних прав та обов'язків. Можна звичайно говорити про те, що факт, як конкретна життєва обставина, може містити певні складові. М.А. Рожкова у своєму дисертаційному дослідженні «Теории юридических фактов гражданского и процессуального права: понятия, классификации, основы взаимодействия» зазначає, що іноді для реалізації суб'єктивного права недостатньо наявності одного фак-

ту [8, С. 50]. Зокрема, для можливості реалізувати право на отримання пенсії потрібна наявність факту досягнення відповідного віку та факту призначення самих пенсійних виплат (видання розпорядження уповноваженим органом виконавчої влади). Тобто, пенсійні правовідносини виникають з настанням як мінімум двох згаданих вище фактів. М.А. Рожкова з цього приводу виділяє дві окремі правові категорії: юридичний факт та фактичний юридичний склад [8, С. 11, С. 50]. Юридичний факт – це реально існуюча конкретна життєва обставина (дія або подія), яка існує в конкретному часі і просторі та врегульована відповідною нормою права [8, С.11]. Під фактичним юридичним складом М.А. Рожкова розуміє сукупність юридичних фактів, які відповідно до конкретної норми права необхідні для настання юридичних наслідків [8, С. 50]. На нашу думку виокремлення правових категорій «юридичний факт» та «фактичний юридичний склад» є не зовсім виправданим. Так, М.А. Рожкова у своєму дисертаційному дослідженні, розкриваючи питання складу юридичного факту, зазначає, що факт як життєва обставина складається із певних ознак та умов, які в сукупності зумовлюють виникнення, зміну чи припинення юридичних прав та обов'язків. Зважаючи на це слід мабуть говорити проте, що факт може складатися із сукупності умов, які вцілому породжують настання певних юридичних наслідків, а не з окремих юридичних фактів, які необхідні для настання юридичних наслідків.

Протилежну позицію стосовно тлумачення поняття юридичного факту підтримує Г.В. Кикоть. У своєму дисертаційному дослідженні «Юридичні факти в системі правовідносин» вчений зазначає, що юридичні факти – це: а) конкретні, індивідуальні обставини, які становлять собою життєві явища та реально існують у певному просторі та часі; б) такі обставини, котрі несуть в собі інформацію про стан суспільних відносин, входять до предмету правового регулювання. Із позиції Г.В. Кикоть впливає те, що факти також залежать від волі людини та не є відірваними явищами у суспільстві. Вчений також зазначає, що юридичними фактами можуть бути лише такі обставини, які прямо чи опосередкова-

но зачіпають права й інтереси суспільства, держави, соціальних колективів, особистості. Беззмістовні з соціальної точки зору події і дії не можуть мати юридичного значення. [7]

Проаналізувавши зазначені вище підходи розуміння правової природи юридичного факту, можна виділити наступні ознаки, які характерні юридичному факту як правовій категорії:

- по-перше, юридичні факти повинні бути реальними, тобто відображати певні реально існуючі явища дійсності в конкретний час. Як зазначає О.А. Красавчиков, не можна стверджувати про наявність певного факту у майбутньому. Вчений зазначає, що якщо суб'єкти правовідносин погодили між собою настання певних правових обов'язків у майбутньому, то юридичним фактом буде лише погодження сторонами конкретних зобов'язань, а не самі зобов'язання, оскільки останні є віддаленими в часі і не обов'язково можуть настати; [8, С. 15]

- по-друге, юридичні факти повинні бути предметом правового регулювання. Тобто не всі фактичні обставини можуть бути визнані юридичними фактами, а лише ті, які безпосередньо врегульовані законодавством на момент їх існування. Як зазначає, В.В. Гордєєв, юридичні факти повинні бути передбачені конкретною нормою права. Лише при реальному настанні юридичного факту правова норма починає діяти, внаслідок чого суб'єкти правовідносин можуть реалізувати свої права та обов'язки, які передбачені диспозицією правової норми [5]. Як зазначав відомий вчений М.Г. Александров, життєві факти самі по собі не мають властивості бути чи не бути юридичними фактами, а стають такими тоді, коли їм це значення надається нормами права. Факти одного й того ж виду можуть бути або не бути юридичними фактами залежно від їх оцінки законодавцем. Тобто без нормативного закріплення суспільні обставини не можуть бути визнані юридичними фактами. Виокремлення ознаки нормативного закріплення юридичних фактів є логічним, оскільки навіть ЦПК України у ч. 2 ст. 256 зазначає, що у порядку окремого провадження можуть бути встановлені також факти, щодо яких законодавством не передбачено іншого порядку їх встановлення. Із диспозиції цієї норми

логічно випливає висновок, що для встановлення фактів у порядку цивільного судочинства, вони повинні бути нормативно закріплені, проте порядок їх встановлення відсутній. Виокремлення такої ознаки юридичного факту дещо обмежує права особи, оскільки неможливим буде встановити наявність певного факту, якщо останній не передбачений законодавством взагалі, навіть якщо такий факт породжує для суб'єкта правовідносин настання певних правових наслідків. Хоча, на захист твердження про приналежність ознаки нормативного закріплення для юридичних фактів, слід також зазначити, що особа може реалізувати права, лише в тому разі, якщо такі права закріплені в нормі закону, і тільки в процесі реалізації правової норми особа набуває певних прав та обов'язків. Правові звичаї, які закріплюють певну модель поведінки особи, яка є усталеною та типовою для певних суспільних відносин не породжують настання юридичних наслідків у випадку їх невиконання. До прикладу, ст. 7 ЦК України передбачає можливість врегулювання цивільних правовідносин звичаєм, зокрема звичаєм ділового обороту. Проте, законодавством не передбачено, що виконання звичаїв є обов'язковим. Також законодавець не встановлює, що правові звичаї можуть встановлювати певні факти, які мають юридичне значення. Тобто правові звичаї не можуть підтвердити наявність певного юридичного факту, а оскільки юридичний факт є явищем реальної дійсності, він повинен бути чітко закріплений, зокрема у диспозиції конкретної норми права;

- по-третє, юридичний факт повинен бути конкретним та індивідуальним. Як стверджує В.В. Гордєєв, юридичний факт є унікальним (винятковим, неповторним) явищем дійсності, що існує в певній частині простору, у певний момент часу, і, як правило, пов'язане з конкретними суб'єктами (наприклад, факт укладення адміністративного договору) [5];

- по-четверте, юридичний факт повинен мати об'єктивований вираз. Юридичний факт не може бути припущенням та повинен відображати конкретні суспільні відносини та реалізовуватися через визначену модель поведінки. Як зазначає О.А.

Красавчиков, факти не можна змішувати з тими чи іншими уявленнями, побажаннями, намірами, припущеннями, тощо. [8, ст. 15-16] Юридичні факти відображають об'єктивно існуючу істину, а тому не можуть існувати у формі припущень;

- по-п'яте, юридичний факт повинен мати конкретну форму, тобто виражатися у формі дії або події, та таким чином виявляти волю суб'єкта правовідносин. Будь-яка фактична обставина відбувається або залежно від волі особи, або незалежно від її волі. Так, факт смерті особи проявляється у формі події, тобто у судовому порядку може бути встановлений факт, який виник поза межами волі особи. В той час як факт проживання жінки і чоловіка однією сім'єю проявляється у формі активних дій осіб, та заснований на вільному волевиявленні суб'єктів;

- по-шосте, юридичні факти повинні породжувати правові наслідки для конкретної особи чи для суспільства загалом. Факт, який не породжує настання наслідків для конкретної особи чи для суспільства не може бути визнаний юридичним фактом. Звичайно, конкретний факт породжує настання конкретних наслідків, проте кожен юридичний факт повинен мати наслідком виникнення, припинення чи зміну певних правовідносин, що і виражає його суспільну значимість. В цьому контексті слід зазначити, що юридичні факти, перелік яких містить ст. 256 ЦПК України, в першу чергу породжують наслідки для конкретної особи, а не для суспільства загалом. Тому важко говорити про те, що юридичні факти, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження, наділені суспільною значимістю. Тут мабуть слід говорити про те, що факти, як життєві обставини та явища реальної дійсності, є відносними обставинами та зумовлюють настання конкретних правових наслідків для конкретного суб'єкта правовідносин, а не загалом для суспільства.

Слід зазначити, що В.В. Гордєєв у контексті зазначеної ознаки юридичних фактів також виділяє ознаку наявності причинного зв'язку між існуванням факту та настанням певних наслідків. У цьому, зазначає автор, полягає сенс юридичного факту, який зумовлює виникнення, зміну чи припинення правових відносин,

суб'єктивних прав та юридичних обов'язків[5]. Із твердження автора випливає, що конкретний юридичний факт породжує конкретні правові наслідки.

На підставі проаналізованих ознак юридичного факту, можна дати наступне визначення юридичного факту:

- **Юридичний факт** – це нормативно закріплене явище реальної дійсності (конкретна життєва обставина), яке існує у реальних просторово-часових умовах, має безпосередньо виражену форму та породжує настання конкретних правових наслідків, зокрема виникнення, зміну чи припинення юридичних прав та обов'язків.

На основі запропонованого визначення юридичного факту, слід виокремити умови, за яких суд може встановити наявність або відсутність юридичних фактів. Так, В.І. Тертишніков зазначає, що суд має право встановлювати юридичні факти тільки за додержання наступних умов: а) це мають бути юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення правовідносин; б) заявниками у цих справах можуть бути тільки громадяни; в) коли чинне законодавство допускає судовий порядок встановлення конкретного факту; г) коли в іншому порядку його встановити не можна; ґ) при встановленні факту не повинен вирішуватися спір про право цивільне[10]. Проте, із вченим не можна погодитися. Зокрема, не можна стверджувати, що заявниками можуть бути громадяни, адже відповідно до ст. 3 ЦПК України звернутися до суду за захистом свого порушеного, невизнаного чи оспорюваного права, як ми зазначали вище, може будь-яка особа, а отже і для встановлення факту, що має юридичне значення може звернутися будь-яка особа, незалежно від громадянства. Можливо в контексті визначення даної умови вченому слід було зазначити про те, що заяву про встановлення факту, що має юридичне значення, може подати лише фізична особа, оскільки на даному етапі чинне українське законодавство не передбачає такого права для юридичних осіб, на відміну від російського законодавства, яке передбачає можливість встановлення фактів у арбітражному (господарському) процесі.

Проте, із визначених умов можна виокремити спеціальні ознаки, якими повинні бути наділені фактичні обставини для того, щоб їх можливо було встановити у порядку цивільного судочинства. Зокрема, для того, щоб встановити наявність конкретного факту в порядку окремого провадження, обставини повинні мати юридичне значення, тобто зумовлювати виникнення, зміну чи припинення певних правовідносин, не можуть бути спірними, тобто зумовлювати виникнення спору про право та не можуть бути встановлені іншим способом.

Доречним в контексті окресленої тематики буде проведення розмежування юридичних фактів, які можуть бути встановлені в порядку цивільного судочинства від фактичних обставин, які підлягають встановленню під час розгляду справи у суді в якості доказів.

Як зазначає Я.М. Садикова, оскільки однією із стадій правозастосування є встановлення фактичних обставин, то процесуальні юридичні факти, будучи такими фактичними обставинами, підлягають встановленню в порядку доказування [9]. Проте, встановлення фактичних обставин є відмінним від встановлення фактів, що мають юридичне значення, оскільки факти, які мають юридичне значення, та фактичні обставини різні за своїм змістом та правовою природою категорії.

Відповідно до ст. 57 ЦПК України доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Ці дані встановлюються на підставі пояснень сторін, третіх осіб, представників, допитаних як свідків, показань свідків, письмових доказів, речових доказів, зокрема звуко- і відеозаписів, висновків експертів. Із диспозиції зазначеної норми випливає, що самі по собі фактичні дані, які досліджуються під час судового розгляду справи, не є окремими фактами, оскільки окремо взяті фактичні обставини не мають наслідковості, тобто не створюють, не змінюють та не припиняють певних правовідносин, а лише в сукупності впливають на законність та обґрунтованість судового

Поняття та ознаки юридичних фактів, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження рішення, яке ухвалюється за наслідками розгляду справи. Отже, слід зауважити, що доказами є фактичні дані, які підтверджують існування певних обставин, а не безпосередньо обставини, які можуть бути встановлені у суді. На підставі поданих у справі доказів, суд приходиться до певного висновку та у судовому рішенні вказує на встановлення певних обставин, тим самим задовольняючи чи відхиляючи заявлені вимоги.

Встановлення фактичних обставин (фактичних даних) під час судового розгляду створює наслідки лише для об'єктивного вирішення справи у суді, встановлення ж юридичного факту у порядку окремого провадження має наслідком встановлення, зміну чи припинення юридичних прав та обов'язків для конкретної особи.

Отже, юридичний факт, який може бути встановлений у порядку окремого провадження – це нормативно закріплене явище реальної дійсності (конкретна життєва обставина), яке існує у реальних просторово-часових межах, має безпосередньо виражену форму та породжує настання конкретних правових наслідків, зокрема виникнення, зміну чи припинення юридичних прав та обов'язків, є безспірними та не можуть бути встановлені іншим способом окрім, як у судовому порядку.

1. Цивільний процесуальний кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>;
2. Цивільний кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>;
3. Іоффе О.С. *Правоотношение по советскому гражданскому праву* // [Електронний ресурс] / О.С. Іоффе – Режим доступу: <http://civil.consultant.ru/elib/books/3/>;
4. Ісаков В.Б. *Юридические факты в российском праве* / В.Б. Ісаков Учебное пособие, – М., Юридический Дом «Юстицинформ», - 1998. – С. 47;
5. Гордєєв В.В. *Правова природа юридичного факту*// [Електронний ресурс] / В.В. Гордєєв – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/DiP/2011_51/10_09.pdf;
6. Кикоть Г.В. *Юридичні факти в системі правовідносин: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 “Теорія*

- та історія держави і права; історія політичних і правових учень” / Г.В. Кикоть, – К., –2006. – 19 с.*
7. Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве / Государственное издательство юридической литературы, – М. —1958. –182 с.
 8. Рожкова М.А. Теория юридических фактов гражданского и процессуального права: понятия, классификации, основы взаимодействия: дис. Доктора юрид. наук: спец: 12.00.03 “гражданское право, предпринимательское право, семейное право, международное частное право”, 12.00.15 “гражданский процесс, арбитражный процесс” / Марина Александровна Рожкова. – М. – 2010. 418 с.
 9. Садикова Я.М. Місце та роль фактів процесуально-правового значення в предметі доказування за цивільно-процесуальним законодавством України // [Електронний ресурс] / Я.М. Садикова – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pib/2012_3/PB-3/PB-3_71.pdf;
 10. Тертишніков В.І. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар [Електронний ресурс] / В.І. Тертишніков Режим доступу: http://the-law.at.ua/load/zakonodavstvo_ukrajini/naukovo_praktichni_komentari/tertishnikov_v_i_civilnij_procesualnij_kodeks_ukrajini_naukovo_prak_tichnij_komentar_kharkiv_vidavec_spd_fo_vapnjarchuk_n_m_2007/14-1-0-86.

Гичка К.І. Поняття та ознаки юридичних фактів, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження

У науковій статті автор досліджує поняття юридичного факту, який може бути встановлений в порядку окремого провадження. При проведенні наукового дослідження автор аналізує доктринальні підходи вітчизняних та зарубіжних вчених стосовно тлумачення поняття «юридичний факт» та норми чинного процесуального законодавства, які передбачають порядок встановлення фактів, які мають юридичне значення.

Ключові слова: юридичний факт, фактичні обставини, окреме провадження, цивільне судочинство.

Гичка К.І. Понятие и признаки юридических фактов, которые могут быть установлены в порядке особого производства

В научной статье автор исследует понятие юридического факта, который может быть установлен в порядке особого производства. При проведении научного исследования автор анализирует доктринальные подходы отечественных и зарубежных ученых относительно толкования понятия «юридический факт» и нормы действующего процессуального законодательства, предусматривающих порядок установления фактов, имеющих юридическое значение.

Ключевые слова: юридический факт, фактические обстоятельства, особое производство, гражданское судопроизводство.

Gychka K.I. Concept and features of the legal facts that should be installed in order of ex parte proceeding

In their scientific article, the author explores the concept of legal fact, which should be installed in order of , separate proceedings. In conducting research author examines the doctrinal approaches of domestic and foreign scientists concerning on interpretation of «legal fact» and the rules of modern procedural law, which provide for the establishment of the facts that have legal significance.

Key words: legal fact, the factual circumstances, separate proceedings, civil proceedings.

Жукевич І.В.

ПРОБЛЕМИ ЗАОЧНОГО РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ У РАЗІ НЕЯВКИ ВІДПОВІДАЧА У СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 347.9

Постановка проблеми. Заочний розгляд цивільних справ є одним із процесуальних інститутів, який спрямований на ефективне здійснення процедур судочинства. Запровадження його у цивільний процес України (розділ III «Позовне провадження») дозволило своєчасно та оперативно розглядати цивільні справи у разі відсутності однієї із сторін (відповідача) у судовому засіданні. Таким чином, заочний розгляд справи стосується розгляду цивільної справи позовного провадження, не маючи зв'язку із наказним та окремим провадженнями (незважаючи на те, що наказне провадження також можна розглядати як заочний розгляд справи, оскільки винесення судового наказу відбувається без присутності боржника або стягувача). В окремому провадження також у певних випадках розгляд справи може відбуватися без участі заінтересованих осіб (наприклад, у справах про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу або примусового направлення до психіатричного закладу).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями заочного розгляду цивільних справ присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених-юристів. Такими дослідженнями займа-